

Checklista för barns delaktighet

Att användas för att barns delaktighet skall bli effektiv och meningsfull¹

Checklistan är ett vägledande instrument att användas när man organiserar en samrådsprocess med barn. Den kan användas i ett inledande skede för att säkerställa att aspekter som är relevanta för barns delaktighet inte missas. Checklistan kan även användas i ett avslutande skede när man själv utvärderar de insatser som gjorts.

Transparens och information	Kriteriet har övervägts och tillgodosetts
Är det övergripande syftet med konsultationen tydligt?	
Har alla barn som deltar informerats om syftet med konsultationen, vilka frågor som kommer att tas upp, hur arbetet kommer att gå till inklusive bemötande av varandra i gruppen och konfidentialitet?	
Har informationen till barnen lämnats på ett åldersrelevant sätt och på ett språk som barnen förstår?	
Har barnen informerats om sina rättigheter ² ?	
Har barnen informerats om vad rätten att vara delaktig betyder ³ ?	
Har föräldrar/vårdnadshavare/god man informerats om syftet med konsultationen, hur processen kommer att gå till inklusive omfattningen av barnets deltagande och delaktighet samt vilka konsekvenser konsultationen potentiellt kan ha?	
Har ni sett till att målet med konsultationen slutgiltigt har fastställts tillsammans med barnen?	

¹ Checklistan har tagits fram av Mieke Schuurman, Expert on Childrens participation and Childrens right, för den Belgiska regionen Vallonien 2013 (se www.oejaj.cfwb.be) och översatts till svenska samt vidareutvecklats till svenska förhållanden av Elinor Brunnberg, professor i socialt arbete, Mälardalens högskola.

²FNs konvention om barnets rättigheter och Konventionen för personer med funktionsnedsättning som ansluter till konventionen om barnets rättigheter

³Definitioner från Committee of Ministers, 28 mars 2012 vid 1138:e mötet av Ministers' Deputies

- "children and young people" refers to any person under the age of 18 years [18 years is the usual age of majority in Council of Europe member States. While the UNCRC defines people under 18 as children, in daily discourse the term "young people" is often used to describe people older than 12 or 13 years. Also, people who are 13 to 17 years old commonly identify themselves as "young people" rather than as "children" and often prefer to be addressed as such. For statistical purposes, the UN defines persons between the ages of 15 and 24 as youth. This definition is without prejudice to the legal definition of the child provided in the UNCRC and other relevant international treaties].

- "participation" is about individuals and groups of individuals having the right, the means, the space, the opportunity and, where necessary, the support to freely express their views, to be heard and to contribute to decision making on matters affecting them, their views being given due weight in accordance with their age and maturity (s. 3).

Frivillighet	Kriteriet har övervägts och tillgodosetts
Har barnen haft tillräckligt med tid för att överväga om de vill delta?	
Är handledarna och andra införstådda med att barnen inte kan tvingas att uttrycka sina åsikter mot sin vilja?	
Är barnen informerade om att deltagandet är frivilligt och att de kan avbryta konsultationen när som helst?	
Är tidpunkten för konsultationen anpassad till barnens behov, rytm och olika andra åtaganden (t.ex. i skola/förskola, fritidsaktiviteter, hemma)?	

Respekt	Kriteriet har övervägts och tillgodosetts
Har ni avsatt tillräckligt med tid för att kunna konsultera barn?	
Har barnen fått stöd för egna initiativ i frågor som de vill diskutera?	

Relevans	Kriteriet har övervägts och tillgodosetts
Har ni sett till att barnen konsulteras i ett tidigt skede av beslutsprocessen?	
Har ni sett till att barnens synpunkter kommer att beaktas i ert beslutsfattande?	
Har ni sett till att barnens delaktighet i konsultationer kommer att vara en kontinuerligt pågående process snarare än en engångsföreteelse?	

Barnvänlighet	Kriteriet har övervägts och tillgodosetts
Har ni sett till att platsen för konsultationen är barnvänlig och tillgänglig för alla barn?	

Har ni tillräckligt med pauser under konsultationen?	
Har ni sett till att all kommunikation under konsultationen är barnvänlig så att de barn ni samråder med blir motiverade att delta och förstår de frågor som ställs?	
Har ni sett till att det finns tillgång till kommunikativa hjälpmedel eller tolk för de som behöver det?	
Har ni sett till att barnen får förmedla sina svar på ett sätt som passar dem (med teckningar, symboler, berättelser m.m.)?	

Inkludering	Kriteriet har övervägts och tillgodosetts
Har ni sett till att barn med olika bakgrund, kön och från olika geografiska delar av kommunen/regionen/landet deltar?	
Har ni gjort särskilda ansträngningar för att involvera barn i utsatta situationer, däribland barn med funktionsnedsättningar, från olika minoritetsgrupper, barn i migration, barn som lever i fattigdom, ungdomsbrottslingar m.m.?	
Har ni gjort särskilda insatser för att säkerställa att samrådsprocessen är tillgänglig för barn som lever i utsatta situationer (t.ex. att stöd ges för att resa till mötesplatsen, att handledare har erfarenhet av att arbeta med dessa barn)?	

Utbildning	Kriteriet har övervägts och tillgodosetts
Har ni lämnat information om vad barnens delaktighet innebär till berörd personal och alla som deltar i det offentliga beslutsfattandet?	
Har de som vid konsultationen fungerar som handledare fått verktyg för hur de kan engagera och arbeta tillsammans med barnen?	
Har ni inom er verksamhet genomfört en översiktlig granskning av hur ni arbetar med barns rättigheter i enlighet med FNs konvention om barnets rättigheter och Konventionen för personer med funktionsnedsättning?	

Samtycke och skydd	Kriteriet har övervägts och tillgodosetts
Har barnet tillfrågats om sin vilja att vara delaktig i konsultationen och samtyckesformulär undertecknats av barnet om det är möjligt samt av föräldrar / vårdnadshavare om barnet är under 15 år?	
Har barnen informerats om vilka åtgärder som finns för att skydda dem?	
Har ni sett till att barnens integritet skyddas under hela samrådsprocessen?	
Har ni diskuterat om det kan finnas en 'känslig punkt' i konsultationen där barnet kan behöva särskilt skydd och stöd för att kunna delge sin uppfattning?	
Har ni tillsammans med handledarna beslutat vad de skall göra om barnet under konsultationen avslöjar något som leder till misstanke om att barnet utsatts för övergrepp eller andra missförhållanden?	
Har ni säkerställt att allt som diskuterats eller på annat sätt lämnats som bidrag från barnet kommer att behandlas konfidentiellt om inte annat överenskommit?	

Ansvar	Kriteriet har övervägts och tillgodosetts
Har ni säkerställt att konsultationen kommer att utvärderas och att barnen kommer att inkluderas i utvärderingsprocessen?	
Har ni sett till att barnen kommer att få feedback på ett barnvänligt sätt om vad som ska göras med resultaten av konsultationen?	
Har ni sett till att tillräckliga ekonomiska och personella resurser har anslagits till konsultationen, utvärderingen och feedbackprocessen?	